

AZ EGYSÉGES ALAPU KÖZÉPISKOLA MODELLEJE

Komlóssy Ákos

I.

A hatvanas évek végén több országban is felmerült valamilyen oktatási reform bevezetésének szükségessége, ennek kapcsán a hetvenes évek elején több európai szocialista országban és néhány fejlett tőkés országban sor került az oktatási rendszer megváltoztatására. Ezek célja: "az oktatás tartalmának összehangolása a tudományos, a technikai, a kulturális és általában a társadalmi fejlődés követelményeivel" /1/, azaz a nálunk "gyorsuló idő" néven ismertté vált folyamatnak megfelelő optimális struktúra kialakítása. A bonyolult feladat megoldásakor mindenütt figyelembe kellett venni a nemzeti sajátosságokat, pl. társadalmi berendezkedés, gazdasági feltételek, nemzeti hagyományok, általános kulturális fejlettségi szint stb. Épp ezért a különböző országok az oktatási reform eltérő utjait választják.

A reformok közös vonása: az oktatás szerkezeti és tartalmi korszerűsítésére való törekvés. Mind a szocialista, mind a tőkés államokban hangsúlyozzák a felnövekvő nemzedék olyan irányú nevelését, hogy az iskolában szerzett ismeretek és kifejlesztett képességek lehetővé tegyék a termelés változó feltételeihez való alkalmazkodást.

A szocialista országok oktatási reformja magában foglalja a sokoldalúan fejlett harmonikus személyiség kialakítását, az oktatási-nevelési rendszer demokratizálódásának elmélyítését, az egész nép műveltségi színvonalának állandó emelését, olyan komplex kulturális, politikai program megvalósítását, amely elősegíti az eszmei-politikai, gazdasági, szociális, demográfiai, pedagógiai, műszaki fejlesztési célkitűzések és feladatok valóra váltását.

Itt és most nincs lehetőség a különböző reformok bemutatására, csak néhány - témánk szempontjából fontos - tendencia

felsorolásszerű felvillantására vállalkozhatunk.

- Szinte mindenütt általánossá válik a 9-10 évig tartó tankötelezettség bevezetése. Vitatott kérdés, hogy a tananyag átrendezésével a középiskola alsó osztályait szervezetiileg is az alapiskolához kell-e kapcsolni. Meg kell jegyeznünk, hogy bár általában ezt a modellt választják az egyes országok, egyedül a Szovjetunióban jelent a tíz osztály elvégzése teljes középfoku végzettséget.

- A strukturális változások leginkább az oktatási rendszerek általános iskolai szakaszát érintik: a tankötelezettség kiterjesztésével az elemi iskolai osztályokhoz - különböző módon - hozzákapcsolják a középiskola alsó tagozatának két vagy három osztályát, s ezáltal egységes, comprehensive típusú iskolát hoznak létre.

- A tartalmi változtatások közül kiemelésre méltó, hogy mindenütt a kész ismeretek nyújtása helyett az önálló ismeretszerzéshez szükséges készségeket, képességeket kívánják fejleszteni a tanulóknak;

a kötelező iskoláztatás alatt szükségesnek tartják magismertetni a tanulókat a technika, a termelés alapjaival, valamilyen munkaoktatás megvalósítását;

minden országban törekednek az idegen nyelvi oktatás hatékonyságának a növelésére;

a tantervi reformokban megfigyelhető a tantárgyak integrálására való törekvés;

eltérőek a természettudományos és a társadalomtudományos tantárgyak arányai a tőkés és a szocialista országokban, az előbbiekben a társadalomtudományok nagyobb arányban szerepelnek mint a természettudományok, igaz ez akkor is, ha az integrált tantárgyakban jelentős mértékben szerepelnek természettudományos ismeretek is.

II.

Hazánkban az oktatási reformok sorsa meglehetősen ellentmondásosan alakult. Bár elsők között vezettük be a tíz évig tartó tankötelezettséget 1961-ben, az európai szocialista országok közül egyedül nálunk nem került sor alapvető strukturális változtatásra. Ugyanakkor a tartalmi korszerűsítés immár permanens folyamatnak tűnik, sokszor heves vitákat kivált-

va, s mind a mai napig nem zárult és zárulhatott le megnyugtatóan /élég az új tantervek sorsára gondolnunk/. A tartalmi változtatásokkal párhuzamosan - tervezési szinten - számtalan kísérlet történt nálunk is az iskolarendszer átalakítására, egy új struktúra kialakítására, ezek azonban különböző okok miatt nem jutottak el még a kísérleti kipróbálás szintjéig sem. Ennek a látszólagos lemaradásnak vannak előnyei is: lehetőségünk van a nemzetközi tapasztalatok felhasználására, a különböző variációk kipróbálására, az új szerkezetnek fokozatos, a legoptimálisabb időben történő bevezetésére.

III.

Milyen tényezők indokolják nálunk is a közelebbi vagy messzebbi távlatban egy új iskolarendszer kialakítását?

1. A gazdasági és a társadalmi fejlődés a társadalom minden tagjától, rétegétől a mainál alaposabb és összetettelebb más általános műveltséget igényel.

- A szocialista demokratizmus kibontakozása-kibontakoztatása megkívánja a szélesebb látókört, a társadalmi fejlődés gazdasági, politikai és kulturális összefüggéseinek jobb megértését.
- A korszerű technika és technológia általánosabb elterjesztése, a modern termelési eszközök és eljárások felhasználása és fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a dolgozók magasabb általános műveltségének a megvalósítása. Csak erre a magasabb általános műveltségre építhető a korszerű, lényegesen nyitottabb, ún. konvertábilis szakmai műveltség.
- A magasabb általános műveltség a feltétele a szabadidő-kultúra kialakulásának. A szabad idő növekedése objektív tendencia, ennek értelmes-értékes felhasználása az általános műveltség meglétét feltételezi. A szabadidő-kultúra és a munkakultúra közötti kölcsönhatás közismert.

2. A távlatilag minden tanuló számára kötelező magasabb színvonalú általános képzésnek meg kell őriznie a gimnázium képviselte műveltségességének az értékes tartalmi hagyományait, de azt ki kell egészítenie a mainál jóval nagyobb általános műszaki műveltséggel és gyakorlati munkakultúrával,

mely a korszerű általános műveltségnek szerves része.

3. Mindezzel párhuzamosan olyan iskolarendszert kell kialakítani, mely a mainál jobban lehetővé teszi az emberi képességek kifejlesztését, és ezáltal jobban biztosítja, hogy egyre többen a számukra legmegfelelőbb helyet foglalják el a társadalmi életben, s ezáltal a munka- és szabadidős tevékenységük minél inkább összhangban legyen képességeikkel, érdeklődésükkel.

Egy új oktatási struktúra kialakításakor figyelni kell a nemzeti sajátosságokra. A hazai determinánsok közül mindenképp figyelembe kell venni, hogy milyen gazdasági lehetőségekkel rendelkezünk: termelési, gazdasági, technológiai fejlettségünk milyen és a fejlesztésre milyen lehetőségeink vannak, ebből adódóan hogyan alakul társadalmi strukturánk, milyen az ország kulturális színvonala, milyen szerepet játszik ebben történelmileg kialakult iskolarendszerünk.

A fenti tényezők végiggondolása után - az egyes tényezőket itt most nem részletezve - következik, hogy

- a közös általános alpműveltséget adó iskolai képzés szükségyszerű megnövelése még hosszabb távon is a nyolc osztályos általános iskolára fog épülni, és a jelenlegi középfoku képzés első szakasza fog integrálódni a nyolc osztályos képzéshez /"Meg kell őrizni a kötelező alapiskolázás jelenlegi rendszerét. Ennek kerete a jövőben is a nyolc osztályos általános iskola legyen."/ /2/;

- egy új iskolarendszer bevezetése csak fokozatosan képzelhető el, tehát olyan strukturát kell kialakítani, mely rugalmasan beilleszthető a mai keretek közé;

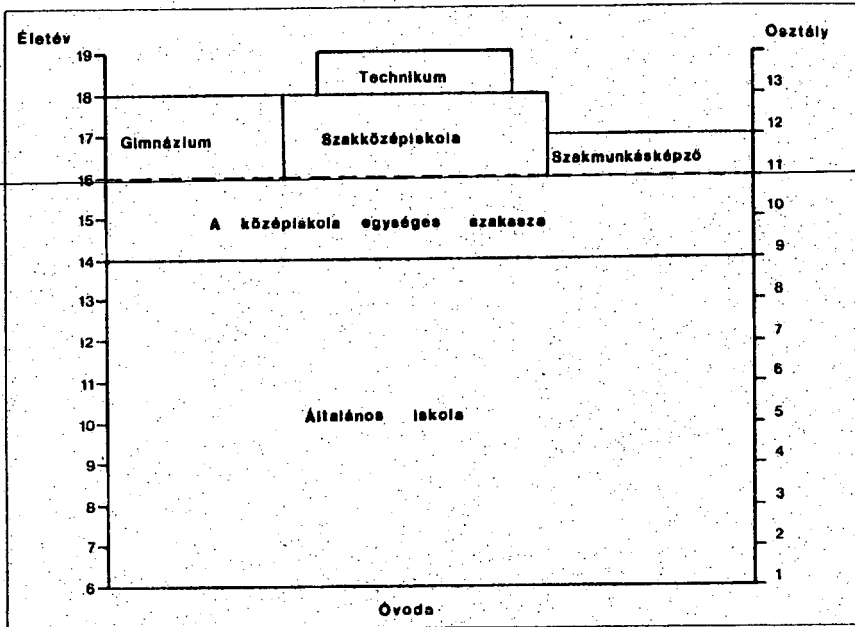
- az általános képzés idejének megnövelése függvénye a kulturális színvonalnak, egyszerűbben: a nyolc osztályos képzés hatékonyságának;

- technikai-technológiai fejlettségünk még hosszú ideig igényli a meglehetősen differenciált képzettségű dolgozók-munkások képzését /segédmunkástól a mérnökig/, ugyanakkor a szakmai nevelés folyamatos fejlesztését, korszerűsítését/"Az oktatási rendszernek ... biztosítani kell a társadalom és a népgazdaság szakemberszükségletének tervszerű kielégítését."/ /3/;

- a középiskola tartalmi és szerkezeti integrációjára kell törekedni /"A középiskolát a tartalmi és szerkezeti in-

tegráció irányába kell fejleszteni. Fokozatosan el kell érni, hogy a gimnáziumban és a szakközépiskolában az általános művelés törzsanyaga a képzés első szakaszában lényegében azonos legyen. Ezáltal megteremthető a gimnázium és a szakmai középiskola közötti átlépés, a korrekciós irányváltás lehetősége is" /4/.

Mindezek alapján az új iskolarendszer strukturáját az alábbi módon ábrázolhatjuk:

Az új struktúra előnyei:

1. A tankötelezettség időtartama egybeesik az egységes általános képzés szakaszával.
2. Ezáltal megalapozottabb pályaválasztásra kerülhet sor. A megalapozást két tényező is szolgálja: egyrészt a döntés időpontja 14 éves korról 16 éves korra tolódik el, másrészt a meghosszabbított idejű általános képzésbe beiktat-

hatók olyan orientációs részfolyamatok, melyek a tanulók pályá- és önismeretét kifejleszthetik.

3. A differenciált szakasz arányai a népgazdaság szak-emberszükségletének megfelelően - viszonylag kis költséggel - könnyen módosíthatók, így mind a szakember tulképzés, mind a munkaerőhiány minimálisra csökkenthető.

4. Az új modell lehetővé teszi az iskolarendszerű technikusképzés zökkenőmentes beillesztését az iskolarendszerbe, s ezzel megoldódik a népgazdaság szakemberszükségletének egyik legégetőbb gondja.

5. Az új modell a jelenlegi gazdasági és kulturális helyzetnek megfelelően rugalmasan vezethető be. Minden különösebb átszervezés nélkül - a lehetőségeknek és igényeknek megfelelően - fokozatosan terjeszthető ki, s ezáltal elkerülhető, hogy egyszerre mindenütt indítsuk az új képzést. /Ennek bukta-
tőit a nemzetközi példák igazolják, de feltehetően a fakultációs gimnáziumi képzés jelenlegi nehézségei is az egyidejű országos bevezetésből adódnak./

IV.

A fenti középiskolai modell kísérleti kipróbálása különböző korlátozásokkal és módosítással 1979-ben kilenc iskolában megkezdődött. Az eddigi eredmények biztatóak, de nyomatékosan aláhúzták néhány kritikus pont meglétét, melyek megnyugtató megoldása az új struktúra bevezetésének alapfeltétele. Ezek lényegében két kérdés köré csoportosíthatók:

- tantervi kérdések,
- nevelési kérdések.

1. A kísérleti tantervek kidolgozásakor különböző okok miatt nem lehetett azt a távlati célkitűzést megvalósítani, hogy a középfoku képzés első szakasza az általános iskolai képzéssel szerves egységet alkosson. Így csak arra törekedhettünk, hogy az általános iskolai tantervre alapozva olyan egységes tantervet dolgozzunk ki a középiskola 1-2. osztálya számára, mely lehetővé teszi mind a gimnáziumi, mind a szak-középiskolai továbbtanulást. Emiatt nem volt lehetséges döntő, lényeges változásokat létrehozni a tantárgyrendszerben.

A tantervi munka kiindulópontjait az új gimnáziumi tantervek jelentették /összhangban azzal az igénnyel, hogy a gimnázium pozitívumait megőrizzük/ bizonyos módosításokkal, illetve kiegészítve az általános műveltség szerves részét jelentő általános műszaki ismeretekkel és alapvető munkakultúrával. Így egy alapos, magasszintű, más, korszerűbb összetételű általánosan képző tantervi anyag alakult ki, ugyanakkor óhatatlanul magas óraszámok jöttek létre, s ez bizonyos fokig a tanulói terhelés fokozásához vezetett. Igaz ez annak ellenére, hogy a kísérleti mérések azt mutatják, a tanulók megbirkóztak a tananyaggal, és megfelelő szinten elsajátították azt.

Ennek feloldása csak az általános műveltség tartalmának, tantervi koncepciójának, tantárgyrendszerének, tantervi programjának átdolgozásával lehetséges, mégpedig úgy, hogy az általános iskolai és a középiskolai első szakasz egységes rendszert alkot, szerves rendszerre áll össze. Ez nyilvánvalóan a tíz osztályra szóló, döntően lineáris tantervvel lehetséges. Ezt mindenképp indokolja az is, hogy ma már a 8. osztályt elvégzők 98 %-a továbbtanul.

Csak ezután kerülhet sor a differenciált szakasz tantervének kidolgozására a képzési irányoknak megfelelően.

2. Miután a kísérlet jelenlegi szakaszában döntő változás a szakképzés területén történt, célszerű, hogy ezt a területet alaposabban nézzük meg.

A középfokú szakképzés alapkérdése, hogy az általánosan művelő tantárgyak és a szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyaknak milyen arányát tudjuk kialakítani. Nemzetközi szinten eléggé eltérő gyakorlat alakult ki. /Lásd 1.sz. táblázat!/
 •

A táblázat tendenciákat nem jelez, de meg kell jegyezünk, hogy mindenütt növekszik az általános képzés aránya, bár még mindenhol – kivéve Svédországot – túlsúlyban van a szakmai képzés. /Svédországban hagyományos szakmai gyakorlat nincs, viszont a tantárgyi gyakorlatoknak nagyon széles skálája működik./ Megjegyzendő az is, hogy a szakmai képzés minden országban az iparhoz kapcsolódik, az ipar jelentős részt vállal a képzésből. Angliában szinte teljesen kettéválik az általános iskolarendszerű képzés /education/ és a szakmai nevelés /training/.

		Közismereti + ált.műszaki	szakmai elmélet	szakmai gyakorlat
Ausztria		38	43	19
Olaszország		48	35	17
Franciaország		40	35	25
Belgium		45	35	20
Hollandia		28	33	29
Norvégia		28	43	19
Svédország		58	42	-
Magyar- ország	Szakközép.	49	31	20
	Technikum	58	28	14
	Kísérlet	72	15	13

1.sz. táblázat: A közismereti és a szakmai tantárgyak aránya néhány európai országban /5/

Magyarországon az általános képzés 1945 óta nincs háttérben, a növekvő tendencia eredménye, hogy a szakközépiskolai képzésben 49 %-kal részesedik. A kísérleti tantervben az általános képzés kerül tulsulyba. A volt technikum arányai nagyjából a svéd modellnek felelnek meg, míg a négy éves kísérleti szakközépiskolai képzés adatai első látásra mindenképp problémásnak tűnhetnek. Mielőtt indokolnánk, miért bízunk ilyen arányok mellett is a szakképzés sikerében, nézzük meg részletezve az egyes tanévek arányait. /Lásd 2.sz. táblázat!/

Oszt.	Közismereti	Műszaki-szakmai
I.	81,25	18,75
II.	75,75	24,25
III.	42,4	57,6
IV.	45,5	54,5
V.	6,6	93,4
Össz.:	50,3	49,7

2.sz. táblázat: A közismereti és a szakmai tantárgyak aránya a kísérleti koncepcióban

Ezen a táblázaton már különválasztottuk az első két /egységes/ év műszaki blokkját, amely az előző táblázaton még az általánosan képző tárgyak között szerepelt, ugyanakkor a szakmai gyakorlatot nem közöljük külön. Ennek a bontásnak a legnagyobb előnye az, hogy sokkal realisabb képet fest az általános és a szakmai tárgyak arányáról.

A kérdés az, mire alapoz a kísérleti koncepció, amikor feltételezi, hogy ilyen arányok mellett is megfelelő színvonalu középfokú szakembereket /szakmunkásokat, technikusokat/ tud kibocsájtani az iskola? A választ az alábbiakban adhatjuk meg:

a/ Az általános szakasz szakmai képzést megalapozó jellege. Már az előbbi táblázat is jelezte, hogy ha az egységes szakasz műszaki-technikai blokkját alkotó két tantárgyat /műszaki alapismeretek és műhelygyakorlatok/ külön kezeljük, akkor egészen más arányokhoz jutunk. Ehhez még hozzá kell adni azt a nemzetközi tendenciát - melynek érvényesítésére a kísérleti tantervben is törekedtünk -, mely szerint a matematika és a természettudományok általános szakmai alapozó tárgyként is funkcionálnak. Nem lehet eléggé hangsú-

lyozni azt a tényt, hogy a kísérleti képzésben részt vevő tanulók nemcsak fizikát, hanem kémiát és biológiát is tanulnak. Így ezek a tantárgyak is hozzájárulnak a későbbi szakmai képzés megalapozásához, ugyanakkor lehetővé teszik az egységes természettudományos világkép kialakulását. /Ezzel a tanterv közelít az MTA EKB állásfoglalásában megfogalmazott követelményhez is./

b/ Az egységes szakasz műszaki blokkja mint szakmai előkészítő tantárgy. Az egységes szakaszba egy viszonylag magas óraszámú műszaki-technikai alapozó tantárgyat iktattunk be. A tárgy elméleti részét a műszaki alapismeretek néven szereplő integrált tárgy alkotja /óraszám az 1. osztályban 10 napos tanítási ciklusban 4 óra, a 2. osztályban 7 óra/, melyhez kapcsolódnak a műhelygyakorlatok /ennek óraszám a 10 napos ciklusban mindkét évfolyamon 8-8 óra/. A műszaki tárgy-rendszer kettős funkciót lát el: egyrészt olyan ismereteket és gyakorlatokat tartalmaz, melyek a korszerű általános műveltség szerves részét alkotják, másrészt meg kell alapoznia a differenciált szakasz szakmai képzését. Ezek a funkciók okozák, hogy kialakításakor el kellett tekintenünk a gimnáziumi technika tantárgytól, s egy új tárgyat kellett létrehozunk. /A technika tárgynál elméletben részben többet, részben mást kellett a tantárgy tartalmába beiktatnunk, másrészt mindenképp szükség volt jelentős volumenben gyakorlatok megszervezésére./ Az elméleti tantárgy az anyag- és gyártástechnológia, a műszaki rajz, a műszaki mechanika és a munkavédelem integrációjával alakult ki, így tartalmazza a termelés általános alapismereteit /a termelés szervezete, rendszere, a legalapvetőbb anyagfajták és megmunkálásuk/, a műszaki "nyelv" alapját jelentő műszaki rajz alapjait, a műszaki mechanika legáltalánosabb ismereteit, valamint a munka-ember-környezet kapcsolatában az egészséges munkavégzés, munkavédelem tudnivalóit. A gyakorlati tantárgy is integrált jellegű, az alapvető munkafogások mellett orientációs és megalapozó feladata van. Ezért a rövidített idejű, intenzív fémipari alapképzés mellett gépipari, elektronikai és vegyipari alagyakorlatokat is végeznek a diákok.^x

^x Meg kell jegyezni, hogy a kísérlet csak gépipari, villamosipari, finommechanikai és vegyipari szakközépiskolákban folyik.

A műszaki alapképzés kísérletünk egyik legvitatottabb és legnehezebb tantervi kérdése. Az elméleti hipotézis abból indult ki, hogy lehetséges olyan egységes műszaki alapképzést kialakítani, mely minden szakma megalapozásához elegendő, ugyanakkor az általános műveltség szerves részét is képezi. A kísérlet eddigi tapasztalatai alapján azt kell mondanunk, hogy ez még az ipari ágazatok esetén sem lehetséges. Jelenleg úgy tűnik, hogy csak egységes törzsanyag lehetséges, melyhez már az egységes szakaszban differenciált kiegészítő tananyag járul, mely az adott tájegységnek, képzési iránynak megfelel. Feltehető, hogy a 10 osztályos lineáris tanterv itt is más megoldási módokat is felszínre hozna.

Külön feladatkört jelent a differenciált szakasz szakmai tantárgyrendszerének a kidolgozása. A kísérlet indulásakor döntő módon a hagyományos tantárgyrendszert igyekeztünk új tartalommal megtölteni. Az első tapasztalatok azt mutatják, hogy járhatóbb ut az integráció révén komplex tantárgyak kialakítása. További kutatásokat igényel a korszerű tananyag-elemzés segítségével, hogy milyen tantárgyi egységeket lehet és kell kialakítani. Ennek a kutatásnak a beindításához feltétel, hogy a szakmai képzés fokozatait meghatározzuk, s ezután annak eldöntése, hogy mit kell az iskolában tanítani, s mi az, amit a munkahelyen lehet és kell elsajátítani.

3. A nevelési kérdések közül első helyen kell említenünk az általános képzés orientációs, pályaválasztást segítő munkáját. E területen a kísérleti iskolákban az osztályfőnökök vezetésével szervezett munka indult. E tevékenység két részre bontható: /a/ a szaktanárok segítségével a tanulói képességek megismerése, illetve fejlesztése; /b/ pálya-, illetve szakmaismertetésekkel a tanulók irányítása a képességeiknek adekvát továbbtanulási irányok felé. A nevelőmunkának ez a része mind tartalmában, mind módszerében meghaladja az új gimnáziumi nevelési és oktatási tervek orientációs munkáját, de ennek részletezésére itt nincs lehetőségünk.

Az új modell a közösségi nevelés előtt is új lehetőségeket nyit. A tanulók 2. osztályt követő osztály, illetve iskolaváltása mindenképp a hagyományos osztályközösségi szemlélet megváltoztatását igényli a pedagógusoktól. Vizsgálandó feladat, hogy az új közösségek miként állnak össze, hogyan alakul a

tanulók interperszonális kapcsolata.

Az iskolaváltoztatás lehetősége megköveteli az iskolák közötti együttműködést, a nyitottabb iskola modelljének a megvalósítását. Az egységes első két évben együttműködő, kapcsolatokat kiépítő iskolák a tanulók számára megkönnyítik az új képzőintézménybe való beilleszkedést, de esetenként maga a képzés is szükségessé teszi a merev elzárkózás megszüntetését.

Az új modell - nevelési szempontból - fontos eredményének tartjuk, hogy szemléletváltozást hoz a szellemi és fizikai munka megítélésében, megszűnik a fizikai munka lenézése. Ezzel párhuzamosan remény van az iskolák közötti merev - kaszt-szerű - elzárkózás megszűnésére is.

Röviden szólni kell a kísérletbe beiktatott, a 10. osztályt követő vizsgáról. A kísérlet eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy egy ilyen alapvizsgának akkor van funkciója, ha az az orientáció szerves részét képezi, nem szelekciós feladatokat lát el, hanem a pálya /iskola/-választási elképzelések megerősítésére, illetve korrigálására ad lehetőséget. Ebben az esetben a vizsgákkal, számonkéréssel szemben hangoztatott /gyakran jogos/ pszichológiai ellenérvek jelentős része is megszüntethető. A kísérleti képzésben részt vevő tanulók döntő többsége a vizsgát pozitív élményként élte át, erőpróbának tekintette, melyen képességeiről önmagát is meggyőzheti.

Befejezésül hangsúlyozni kívánjuk, hogy a bevezetőben említett tényezők elengedhetetlenül felvetik a magyar iskola-rendszer korszerűsítésének, átszervezésének szükségességét. Véleményünk szerint ezt csak egy egységes, végiggondolt, kísérletileg kipróbált új rendszerrel lehet megoldani, a különböző toldozgatások, részintézkedések nem hozhatnak megoldást. Nem állítjuk, hogy kísérleti modellünk az egyetlen lehetséges megoldás, de mindenesetre megalapozott hipotézis, melynek pozitívumait és buktatóit kívántuk bemutatni, az igazi megoldást nyilván csak széleskörű, több hipotézist kísérletileg kipróbáló kutatómunkával lehet megtalálni.

Jegyzetek

- 1/ Arató-Illés-Halász /szerk./: Az oktatási reformok tapasztalatai a 70-es években. Nemzetközi oktatásügy 24. OPKM, Bp., 1979.
- 2/ Az MSZMP KB állásfoglalása: Az állami oktatásról szóló 1972. június 15-i központi bizottsági határozat végrehajtásának tapasztalatai ... Köznevelés, 1982. május 19. XXXVIII. évf. 19. szám
- 3/ Uo.
- 4/ Uo.
- 5/ Forrás: Medgyes Béla: A középfoku szakoktatás Nyugat-Európában. Tankönyvkiadó, Bp., 1975.

Irodalom

ÁGOSTON György: Kísérleti terv a gimnáziumi és szakközépiskolai képzés átalakítására egységes középiskolai képzés differenciált ágazataivá. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica 20. Szeged, 1978.

ÁGOSTON György: A középiskola egységesítése és az általános műveltség. Köznevelés, 1981, február, XXXVII. évf. 11.

ARATÓ Ferenc, ILLÉS Lajosné, HALÁSZ Imre /szerk./: Az oktatási reformok tapasztalatai a 70-es években. Nemzetközi oktatásügy 24. OPKM, Bp., 1979

Az MSZMP KB állásfoglalása: Az állami oktatásról szóló 1972. június 15-i központi bizottsági határozat végrehajtásának tapasztalatai és a közoktatás további fejlesztésének irányelvei. Köznevelés, 1982, május 7. XXXVIII. évf. 19. sz.

KOMLÓSSY Ákos: Az egységes középiskolai kísérlet tantervi kérdései. Tantervelméleti Füzetek 5. OPI, Bp., 1982, 20-30.p.

MEDGYES Béla: A középfoku szakoktatás Nyugat-Európában. A pedagógia időszerű kérdései külföldön. Tankönyvkiadó, Bp., 1975

Ákos Komlóssy

Das Modell der einheitlichen Mittelschule

Durch die Entwicklung der sozialistischen Gesellschaft sowie durch die technische Entwicklung wurde die Umgestaltung des Schulsystems auch in Ungarn auf die Tagesordnung gesetzt. Unter Beachtung der internationalen Tendenzen und der einheimischen Eigentümlichkeiten kann man sich die Struktur des neuen Schulsystems unter Erhaltung wesentlicher Faktoren der jetzigen Struktur vorstellen. In diesem Sinne kommt ein Modell der Mittelschule von einheitlicher Grundlage durch die Integrierung der ersten beiden Klassen der Mittelschule zustande, das sich erst in der zweiten Etappe der mittleren Bildung in einen Zweig des Gymnasiums bzw. der Fachbildung differenzieren wird.

Es sind Vorteile dieses Modells, dass es sich elastisch einführen lässt, die Proportion der differenzierten Etappe den jeweiligen Ansprüchen entsprechend modifiziert werden kann, und auch die Berufswahl begründeter wird. Die Versuchsprobe hat die Aufmerksamkeit auf die Aufgaben des Lehrplanes und der Erziehung gelenkt. Unter den Fragen des Lehrplanes ist das Verhältnis der allgemeinen und der Fachgegenstände am bedeutendsten, von den Problemen der Erziehung verdienen die Ansätze und die Möglichkeiten der erzieherischen Orientierungsarbeit sowie die Formung von Kollektiven eine besondere Beachtung.